

Verantwoording lesmethode

OPBOUW

Voor welke groepen is de methode geschikt?

Laat maar Zien is geschikt voor alle groepen van het primair (speciaal) onderwijs en de eerste twee jaar van het voortgezet onderwijs.

Hoe is de methode opgebouwd?

De methode werkt volgens de procesgericht didactiek (Laat maar zien, Van Onna & Jacobse, 2017: Noordhoff Uitgevers B.V.)

De methode sluit aan bij de kerndoelen die voor kunstzinnige oriëntatie zijn vastgesteld:

54 De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren.

55 De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

56 De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Daarnaast is de methode gebaseerd op de doorlopende leerlijnen en tussendoelen geformuleerd door Tule/SLO (Tule, SLO 2006).

Hoe zijn de lessen opgebouwd?

De Laat maar Zien lessen zijn opgebouwd volgens een vaste structuur: introductie, informatie, instructie, uitvoering en nabeschuiving. Deze opbouw komt terug in de digibord toepassing en in de lesbeschrijving. Per les staat beschreven aan welke doelen wordt gewerkt op het gebied van betekenis, vorm, materie (de productonderdelen van het vormgeven) en beschouwing, werkwijze en onderzoek (de procesonderdelen van het vormgeven).

AANSLUITEN BIJ ONTWIKKELING

Wat is op het gebied van beeldend onderwijs karakteristiek voor een bepaalde leeftijdsgroep en hoe houdt Laat maar Zien daar rekening mee?

Groep 1-2

Het beeldend vormgeven van kleuters is direct, spontaan en expressief. Ze onderzoeken materialen graag op mogelijkheden, waarbij de zintuiglijke ervaring centraal staat. Om te voorkomen dat dit onbewust gebeurt, is het zaak dat de leerkracht ontdekkingen naar een bewust niveau tilt. Ontdekkingen kunnen dan een impuls zijn om opnieuw op onderzoek uit te gaan en hun visuele ontdekkingen te verbinden met betekenissen. Aansprekende onderwerpen uit de belevingswereld van kleuters en de fantasie zijn daarbij de leidraad.

Dat is ook het vertrekpunt voor Laat maar Zien bij de lessen voor groep 1 en 2. Er wordt een basis aangeboden waarbij een variëteit aan ervaringen wordt gewaarborgd. Tevens leren kinderen een aantal basale technieken die nieuwe ontdekkingen mogelijk maken, zoals kleuren mengen met de kwast, opbouwen van plastische vormen met klei en papier-maché, stempelen van patronen etc. Die basis maakt een leeftijds-adequate voortgang in de volgende groepen mogelijk voor alle kinderen.

Groep 3-4

In deze periode, met veel aandacht voor motorische oefening (schrijven), breidt zich het motorische repertoire van kinderen sterk uit. Daarmee nemen ook de mogelijkheden om met meer materialen en gereedschappen te werken toe. De impulsieve werkwijze van de kleuters maakt plaats voor een meer stapsgewijze aanpak waarbij ze steeds hogere eisen gaan stellen aan hun

producten. Ze ervaren dat je ook bij beeldend vormgeven kunt leren en dat nieuwe inzichten en technieken nieuwe mogelijkheden bieden. Doordat de leerkracht de kinderen flink aanmoedigt om te variëren, ontwikkelen ze een creatieve houding.

De lessen van Laat maar Zien benadrukken die creatieve ontwikkeling door kinderen inzichten en vaardigheden mee te geven waarmee ze die variaties kunnen ontdekken. Enthousiasme voor het resultaat is een voorwaarde om kinderen te kunnen blijven motiveren.

Groep 5-6

De leefwereld van kinderen uit groep 5 en 6 is zich gestaag aan het verbreden en verdiepen. Ze krijgen oog voor allerlei samenhangende factoren en raken steeds sterker geïnteresseerd in 'hoe het echt is'. Beeldend werken naar directe waarneming wordt daardoor steeds aantrekkelijker. Onderwerpen uit de omgeving en wereldoriëntatie kunnen nu goed als uitgangspunt dienen voor beeldend onderwijs.

Beeldaspecten gaan expliciet deel uitmaken van de leerstof. Wat de opbouw van het beeld betreft, krijgen ze steeds meer in de gaten dat de plaatsing van de elementen invloed heeft op de betekenis in het totale beeld. Ruimtelijk vormgeven wordt steeds beter mogelijk. Omdat het kind meer inzicht ontwikkelt in driedimensionale vormen, maar ook omdat de kracht in de handen toeneemt waardoor het, ook letterlijk, meer 'greep' krijgt op de vorm. Door een serieuze aanpak van 'beschouwing', kunnen ze steeds beter genuanceerd reflecteren op hun beeldende producten. De lessen van Laat maar Zien onderbouwen deze ontwikkelings- en leerlijnen.

Groep 7-8

Bovenbouw kinderen zijn sterk geïnteresseerd in wat zich in de wereld van de volwassenen afspeelt. Dat heeft betrekking op de manier waarop volwassenen met de dingen omgaan, maar ook hoe ze met elkaar omgaan en welke motieven daarbij spelen. Ze zijn nieuwsgierig naar zaken die het hier en nu overstijgen. Ze gaan verschillen tussen mensen en culturen zien en proberen daarvoor oorzaken te vinden. Ze zijn steeds beter in staat het standpunt van een ander te begrijpen en om een eigen standpunt in te nemen.

Kinderen van deze leeftijd hebben behoefte aan veel veiligheid en een duidelijke structuur. De opbouw van een coherent programma kan in die voorwaarden voorzien. Extra aandacht voor de inbedding van beeldende activiteiten in een passende context is van doorslaggevende betekenis. Als de opbouw in het beeldend onderwijsprogramma goed is, kunnen de kinderen in toenemende mate zelf relaties leggen tussen de betekenis, de verbeelding daarvan in het materiaal en de toegepaste techniek. Onderzoek en reflectie gaan daarbij hand in hand.

UITGANGSPUNTEN

Welke aspecten van beeldend onderwijs komen in de methode aan bod?

Laat maar Zien biedt vormgevingsactiviteiten in de ruimste zin van het woord en als bedoeld in de kerndoelen: vlakke en ruimtelijke werkvormen, traditioneel (tekenen, handenarbeid, textiel) en minder traditioneel (fotografie, animatie), naar de voorstelling, toegepast, naar de waarneming en beschouwende activiteiten.

Met welke soorten beelden maken de leerlingen kennis?

De leerlingen maken niet alleen kennis met beelden maar verdiepen zich tijdens de basisschooljaren in het (laten) ontstaan van beelden en hun werking. Ze leren dat beelden informatie geven, kunnen ontroeren, je boos of blij kunnen maken en vaak heel functioneel zijn. Ze leren dat beeldende creativiteit niet alleen is weggelegd voor de getalenteerde leerling. Ze ondervinden dat iedereen beelden kan maken als je gebruikmaakt van de juiste informatie en durft te onderzoeken. Ze gaan aan de slag met beelden uit hun directe omgeving, hun belevingswereld, media, de maatschappij, culturen, feestdagen, de natuur en jaargetijden.

Hoe kan je de methode inzetten?

Laat maar Zien biedt leerkrachten de vrijheid om per jaar een eigen programma samen te stellen. Hij kan op trefwoord aansluiting zoeken bij alle componenten van een beeldende activiteit (thema, materiaal, beeldaspect) en zo de leeractiviteiten koppelen tot een doorgaande lijn. Met de tool 'Mijn Leerlijn' kan de leerkracht zijn programma zelf samenstellen waardoor het eenvoudig wordt doorgegeven aan de volgende leerkracht en als verantwoording aan de inspectie.

Wordt er vakoverstijgend gewerkt?

In feite biedt elke activiteit mogelijkheden tot completer, dus geïntegreerd, onderwijs. Per les wordt aangegeven bij welk leergebied de vak-inhouden aansluiten. Ook in de lesbeschrijving wordt daarop aangestuurd.

Woordenschat

Tijdens de lessen van Laat maar Zien maken de kinderen kennis met allerlei onderwerpen, zienswijzen, materialen en handelingen. Om die te benoemen kunnen er veel nieuwe woorden aan de orde komen. De leerkracht kan die gelegenheid gebruiken om kinderen met deze woorden te laten kennismaken in een 'betekenisvolle' context. Doordat ze zijn gekoppeld aan beelden en handelingen, zullen kinderen ze makkelijker begrijpen en onthouden. Per les zijn deze woorden te vinden onder 'woordenschat' bij de lesinformatie, rechts op de lespagina.

BENODIGDHEDEN

Wat moet de basiskennis van de docent zijn?

De groepsleerkracht kent 'zijn' kinderen als geen ander en is een specialist in de begeleiding. De meeste groepsleerkrachten hebben weinig tijd voor voorbereiding. De makers van Laat maar zien zijn specialisten in het ontwerpen van beeldende leerarrangementen. Met één druk op de knop kan de leerkracht zijn beeldend activiteiten met de kinderen realiseren.

Benodigheden?

Voor Laat maar zien heb je een computer met internetaansluiting nodig, maar ook op een iPad en mobiele telefoon zijn alle lessen te bekijken. Het beeldmateriaal kan met een digibord (of smartboard) in de klas worden getoond waardoor de kinderen heel zelfstandig kunnen werken. Maar ook met een uitgeprinte versie kan de les goed gegeven worden. Aan het gebruik van materialen en gereedschappen worden geen hoge eisen gesteld. Van de meeste materialen mag men verwachten dat ze op de basisschool aanwezig zijn. Per les wordt aangegeven wat nodig is.